

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Nikola Valíková

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Vliv suburbanizace na kvalitu života v obci

Nikola Valíková

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Valíková**
Osobní číslo: **E09413**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Vliv suburbanizace na kvalitu života v obci.**
Zadávací katedra: **Ústav veřejné správy a práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je vyhodnocení změn fyzické a sociální struktury obcí vlivem suburbanizačních procesů.

Práce bude obsahovat:

- urbanistický vývoj měst
- problematiku suburbanizace v evropském prostředí
- zajištění dat o urbánním vývoji obce v posledních letech
- demografické a sociologické změny
- vývoj ekonomického hospodaření obce
- analýzu získaných podkladů
- celkové vyhodnocení udržitelnosti rozvoje obce

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HNILÍČKA, Pavel. Sídelní kaše : Otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domků. 1. vyd. Brno : Era, 2005. 131 s. ISBN 80-7366-028-8.
JACKSON, Kenneth T. Crabgrass Frontier : The Suburbanization of the United States. Oxford : Oxford University Press, 1985. 396 s. ISBN 13978-0-19-503610-7.
MAIER, Karel; ŘEZÁČ, Vít. Ekonomika v území : Urbanistická ekonomika a územní rozvoj. 3. přeprac. vyd. Praha : ČVUT, 2006. 91 s. ISBN 80-01-03447-X.
MARHOLD, Karel. Sídla : Urbanistická typologie II. Vyd. 2. Praha : České vysoké učení technické, 1996. 231 s. ISBN 80-01-01467-3.
ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra; KOUTNÝ, Jan; ČABLOVÁ, Markéta. Urbanismus a územní plánování. Vyd. 1. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2002. 117 s. ISBN 80-7194-415-7.
Územní plán sídelního útvaru Červená Voda. Červená Voda : [s.n.], 1997.
Zákon č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

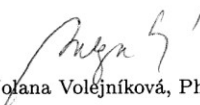
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Maštálka, Ph.D.**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **27. června 2011**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Voléjníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 11. srpna 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 20. 4. 2012

Nikola Valíková

PODĚKOVÁNÍ:

Zde bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D., za jeho rady, pokyny a důležité připomínky. Další můj dík patří mé rodině, která mi v průběhu studia poskytla nezbytnou podporu.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou suburbanizace ve vybrané obci pardubického kraje. Sleduje návaznost výstavby rodinných domů a dalších ploch pro bydlení na vybavení technickou infrastrukturou. Dále se zaměřuje na udržitelné využití území, míru suburbanizace v obci, její dopady a vztah k životnímu prostředí.

KLÍČOVÁ SLOVA

suburbanizace, obec, regionální rozvoj, občanská vybavenost

TITLE

Influence of suburbanization to quality of life in a village.

ANOTATION

The work deals with issues of suburbanization in a selected village in Pardubice region. It follows the continuity of family houses and other residential areas for living on the technical infrastructure equipment. It also focuses on sustainable land use, degree of suburbanization in the village, its impact and relationship to the environment.

KEYWORDS

suburbanization, village, regional development, public services

OBSAH

SEZNAM TABULEK	8
SEZNAM GRAFŮ	8
SEZNAM OBRÁZKŮ	8
ÚVOD	10
1. URBANISTICKÝ VÝVOJ MĚST	11
1.1 Urbanizace	11
1.2 Suburbanizace	12
1.3 Urban sprawl	14
2. PODMÍNKY A PŘÍČINY SUBURBANIZACE	15
2.1 Územní souvislosti suburbanizace	15
2.2 Urbanismus a územní plánování přelomu 19. a 20. století	16
2.3 Urbanismus a územní plánování začátku 21. století	18
2.4 Migrace, urbanizace a suburbanizace v České republice	19
2.5 Kvalita bydlení	20
3. ZAJIŠTĚNÍ DAT O URBÁNNÍM VÝVOJI OBCE V POSLEDNÍCH LETECH	22
3.1 Obec Červená Voda	22
3.2 Historie obce	23
3.3 Obyvatelstvo	25
3.3.1 Počet obyvatel	25
3.4 Udržitelné využití území	27
3.5 Pozemky	27
3.6 Urbanizované území	29
3.7 Index územní dynamiky	30
3.8 Hustota obyvatel z hlediska urbanizovaného území	31
3.9 Dostupnost služeb	32
3.10 Projekty v obci	33
3.11 Územní plány	34
3.12 Hodnocení vlivu suburbanizace na kvalitu životního prostředí	34
3.13 Vývoj ekonomického hospodaření obce	35
3.13.1 Schválené rozpočty a závěrečné účty	35
3.13.2 Rozpočet 2012	35
3.13.3 Ekonomické subjekty	37
4. CELKOVÉ VYHODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI	38
4.1 Krátkodobý profit a udržitelný rozvoj	38
5. DOPADY SUBURBANIZACE NA OBEC	39
5.1 Ekologické a krajinné dopady suburbanizace	39

5.2 Ostatní dopady suburbanizace	41
ZÁVĚR.....	42
POUŽITÁ LITERATURA	44
INTERNETOVÉ ZDROJE	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	46

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Důsledky vývoje rezidenční suburbanizace.....	13
Tab. č. 2: Počet obyvatel v obci Červená Voda v letech 2001-2010.....	25
Tab. č. 3: Využití půdy na území obce Červená Voda	27
Tab. č. 4: Rozdělní pozemků ČSÚ do r. 2006.....	27
Tab. č. 5: Rozdělení pozemků ČSÚ od r. 2007	28
Tab. č. 6: Rozloha jednotlivých druhů pozemků	29
Tab. č. 7: Tendence vývoje urbanizovaného území obce	29
Tab. č. 8: Index územní dynamiky	31
Tab. č. 9: Počet obyvatel k daným letům a rozloha urbanizovaného území	31
Tab. č. 10: Hustota obyvatel.....	32
Tab. č. 11: Typy veřejných prostranství a služeb	32
Tab. č. 12: Dostupnost služeb v jednotlivých částech obce Červená Voda.....	33
Tab. č. 13: Deficity a přebytky jednotlivých let	35
Tab. č. 14: Návrh rozpočtu na rok 2012.....	36
Tab. č. 15: Návrh rozpočtu fondů na rok 2012.....	36
Tab. č. 16: Rozpis návrhu rozpočtu	37

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Celkový počet obyvatel k jednotlivým rokům.....	26
Graf č. 2: Počet obyvatel dle pohlaví k jednotlivým datům.....	26

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Příklad suburbánního rozvoje v krajině - letecká.....	15
Obr. č. 2: Umístění obce Červená Voda v kontextu ČR	24
Obr. č. 3: Části příslušící k obci Červená Voda	24
Obr. č. 4: Letecká mapa 2003 části Červená Voda.....	30
Obr. č. 5: Letecká mapa 2006 - 2008 části Červená Voda.....	30
Obr. č. 6: Příklad suburbie.....	40

SEZNAM ZKRATEK

ARES	administrativní registr ekonomických subjektů
ČR	Česká republika
ID	identifikační číslo (dostupnost služeb)
IDOS	integrovaný dopravní systém
MOS	městská a obecní statistika
SPUK	společnost pro udržení kultury
ÚPSÚ	územní plán sídelního útvaru
ZŠ	základní škola

ÚVOD

Cílem práce je vyhodnocení změn fyzické a sociální struktury obcí vlivem suburbanizačních procesů. Suburbanizace, tedy vystěhování obyvatel a „funkcí“ z jádrových území především větších měst a její vliv na kvalitu života v obci, je tématem této práce.

Podle urbanistické teorie rozeznáváme několik urbanizačních etap, kde některé z nich jsou rozebrány v užších souvislostech. Po vysvětlení ústředních pojmů souvisejících s vybranou problematikou, jsou v práci uvedeny podmínky a příčiny suburbanizace. Dále je vymezen prostor pro její územní souvislosti. Samotný pojem vznikl po druhé světové válce především ve Spojených státech amerických a posléze i v západní Evropě. V prostředí střední Evropy se problémy spojené s tímto fenoménem začaly projevovat v polovině 90. let, od kdy se postupně zvětšují a zasahují čím dál tím více obcí a regionů.

Následně je navázáno územním plánováním, které se samotným urbanismem úzce souvisí. Poté je chronologicky popsána jejich spojitost od přelomu 19. století až do současnosti. Kvůli neustále se zvyšujícím požadavkům na bydlení přirozeně vystává otázka jeho kvality. Uvedeny jsou proto podmínky, z jejichž hlediska je nadále posuzována.

Práce se zabývá situací obce Červená Voda v Pardubickém kraji, přesněji v okrese Ústí nad Orlicí, jejíž počet obyvatel se stále přibližně drží hranice tři tisíce. V souladu se zákonem o obcích by se nesporně mohla stát městem. Na popis obce a její stručnou historii přímo navazuje charakteristika obyvatelstva. Přiblížen je její vývoj od počátku 21. století do roku 2010. Nastíněno je využití půdy v obci a její dělení na urbanizovanou či neurbanizovanou dle původní i nové metodiky ČSÚ. Ze zjištěných údajů jsou dále počítány ukazatele, které by měly lépe přiblížit suburbanizaci z hlediska všeobecného kontextu, ale i ze strany obce. Dostupnost jednotlivých služeb je analyzována pro každou část obce odděleně. Následně je z nejrůznějších úhlů rozebrán vývoj ekonomického hospodaření obce.

Nakonec je zmíněno celkové vyhodnocení udržitelnosti ve spojení s krátkodobým a dlouhodobým profitováním. Samotný závěr bakalářské práce je věnován vyhodnocení dopadů suburbanizace na obec a jejich vlivu na udržitelný rozvoj obce.

1. URBANISTICKÝ VÝVOJ MĚST

1.1 Urbanizace

Stavba a budování sídel jsou jednou z nejstarších lidských činností, začíná prakticky na nejstarším úsvitu lidských dějin a je to praktická činnost i umění. O urbanismu však mluvíme teprve v polovině 19. století [8; str. 5].

Urbanismus je vědní a technický obor a zabývá se teorií uspořádání sídel a osídlení. Teorie urbanismu je východiskem pro územní plánování, které se komplexně zabývá plánováním a řízením urbanistického rozvoje sídel a osídlení s využitím jejich území. Územní plánování koordinuje výstavbu a další činnosti, které je ovlivňují a provádí územní řízení [8; str. 5].

Urbanismus je teoretickou disciplinou, která se zabývá procesy urbanizace, využitím sídelního prostoru, uspořádáním a utvářením urbánního prostředí lidských sídel a osídlení, jejich fungováním, obnovou a rozvojem. Urbánní prostředí je chápáno jako hmotné prostředí určitého sídelního prostoru. Uspořádání vyjadřuje lokaci a alokaci sídelních funkcí ve vztahu k hmotnému prostředí, vyjadřuje jeho přizpůsobování společenským potřebám vyjádřených požadavky na obyvatelnost a využitelnost sídelního prostoru. Děje se tak architektonickými a stavebně technickými prostředky a organizačními opatřeními. Fungování znamená stálé zajištění sídelního provozu lidských činností, které se v sídlech či osídlení odehrávají. Urbanistická obnova a rozvoj jsou procesy přizpůsobování sídel a osídlení potřebám společnosti [8; str. 5].

V současné době dochází k další přeměně venkovské krajiny, společnosti a osídlení na městské. I tento proces poměšťování se považuje za urbanizaci. Spojování menších sídel do jednoho celku nebo postupné pohlcování okolních obcí a městeček rostoucím městem je typické pro růst českých měst. Procesy urbanizace a metropolizace nabraly na síle hlavně v období průmyslové revoluce. V této době města rostla mimo jiné také výstavbou v těsném zázemí. Výsledkem bylo utváření aglomerací a metropolitních regionů.¹

Urbanismus je vytvářen souborem vědeckých a uměleckých metod a postupů sloužících při zakládání, formování a přeměně lidského osídlení. Uplatňuje se zejména při

---

¹ zpracováno na základě www.suburbanizace.cz

řešení měst, ale i jiných sídlištních celků, krajiny a celých širších územních jednotek s důrazem na tvorbu životního prostředí.²

1.2 Suburbanizace

Dle teorie urbanismu je vývoj sídelní struktury spojen s urbanizačními fázemi, které se odlišují utvářením vnitřní prostorové struktury měst. Jedná se o tyto fáze:

- urbanizace,
- suburbanizace,
- deurbanizace,
- reurbanizace.

Deurbanizace je charakterizovaná poklesem počtu obyvatel v celém vnitřním městě a populační stagnací předměstí.

Reurbanizace je charakterizována oživením městských center, do kterých se vrací bydlení a naopak v místech opuštěných průmyslových zón se budují administrativně-obchodní i nové bytové komplexy.³

Se suburbanizací se v globálním měřítku setkáváme v období po 2. světové válce zejména v USA, kde s rozvojem automobilismu bylo umožněno v masovém měřítku realizovat to, co dnes nazýváme „americký sen“, tj. vlastní bydlení v rodinném domě na venkově. Paradoxem přitom je, že vzniklé prostorové struktury nebyly ani vesnicí, ani městem. Byly pouhopouhou suburbií – noclehárnou stejných typových domů, kam a odkud se nebylo a není možno dostat jinak než automobilem [9; str. 59].

Suburbanizace, vystěhování obyvatel a „funkcí“ z jádrových území měst, byla již v té době rozvinuta v západní Evropě a na severoamerickém kontinentu, a to zejména v oblasti hledání kvalitního bydlení jinde, než v jádrových územích městských aglomerací. Důvody suburbanizace mohou být různé, v zásadě může jít např. o „útěk“ z nevyhovujícího prostředí kompaktního města s jeho sociálními problémy (kriminalita, drogy) nebo o dostatečnou ekonomickou sílu a sociální trendy obyvatel, kteří hledají jiné prostředí, plní si své sny apod. [9; str. 59].

Suburbanizace je tedy chápána především jako „změna v rozmístění obyvatelstva a změna v prostorové struktuře příměstských území“, dále je to změna způsobu života

---

² zpracováno na základě [8; str. 5]

³ zpracováno na základě podkladů z Ústavu územního rozvoje

„suburbujících“ se obyvatel. Samotné slovo je odvozeno z anglického „suburb“ tedy předměstí. Toto slovo je složeninou latinského základu slova „urbs“ znamenající město a předpony „sub“, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem. Ve studiu suburbanizace je ale třeba věnovat se problematice jejich prostorových dopadů do systému osídlení a jeho obslužnosti, rovněž roli místní, eventuelně regionální samosprávy v usměrňování tohoto procesu.⁴

Pozitivní a negativní důsledky vývoje suburbanizace v zázemí českých měst a problémy, které s sebou přináší je shrnuta v následující tabulce.

Tab. č. 1: Důsledky vývoje rezidenční suburbanizace

		SUBURBANIZÉR 	CÍLOVÁ OBEC 	MĚSTSKÝ REGION
FYZICKÉ (A FUNKČNÍ) PROSTŘEDÍ	+	Lepší životní prostředí Rodinný domek za městem Prestiž spojená s vlastnictvím domu	Zlepšení technické infrastruktury (inženýrské sítě, dopravní komunikace) Vyšší příjmy obce	
	-	Více času v dopravě (nutnost použití auta, špatná obslužnost hromadnou dopravou) Špatná občanská vybavenost	Narušení urbanistické struktury, architektonického rázu (např. uniformní nebo eklektická architektura) Nedostatek veřejného prostoru Náklady na údržbu inženýrských sítí a komunikací Nedostatečná kapacita technické infrastruktury (např. čistírna, rozvodna) a občanské vybavenosti (např. školy, školky)	Prostorové rozpínání a rozvolňování městského regionu Energetická a materiální náročnost na budování technické infrastruktury Změny ve využití krajiny (méně ploch pro zemědělské a rekreační využití) Narušení rázu venkovské krajiny Nárůst individuální automobilové dopravy (dopravní zácpy)
SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ	+	Život v lokalitě obývané sociálně silnějšími skupinami Větší bezpečí	Příchod mladších, vzdělanějších a bohatších obyvatel Zvýšená politická participace Populační růst obce	
	-	Izolovanost některých skupin (zelené vdovy, teenageři)	Riziko konfliktů mezi původními a novými rezidenty (odlišný sociální status a životní styl) Nepřihlašování trvalého bydliště nových rezidentů v obci V nových suburbiích chybí místa k setkávání (veřejné prostory, hospody apod.)	Pokles sociálního statusu ve zdrojových lokalitách (sídlíště, vnitřní město)

Zdroj: www.suburbanizace.cz

⁴ zpracováno na základě [9; str. 59] a www.suburbanizace.cz

1.3 Urban sprawl

Prostorové rozpínání měst je dnes již reálnou skutečností a tento trend dále pokračuje téměř ve všech evropských městech. Budeme-li hledat výraz, který by výstižně vyjádřil podstatu tohoto jevu, jenž přináší významnou změnu lidských sídel posledních desetiletí, narazíme v literatuře nejčastěji na sousloví urban sprawl. V angličtině má slovo sprawl význam roztažení, rozlézání či natahování a ve spojení se slovem urban – městský – přesně vystihuje probíhající rozlézání a s tím spojené řidnutí dnešních měst. Exodus na předměstí a vylidňování center měst vede k extenzivnímu využívání okolní krajiny, které není ničím jiným než jejím novodobým drancováním. Pojem urban sprawl odkazuje ale také na prostředí bez tradičních městských veřejných prostor a na ztrátu městskosti. Nejvýstižnějším novým českým termínem pro urban sprawl je výraz sídelní kaše, který trefně pojmenovává neuspořádanou skrumáž předměstských staveb. Samotný proces vzniku těchto území je pak nejčastěji označován jako suburbanizace. V souvislosti s rozpadem měst se v českém jazyce vyvinuly i další nové pojmy, jako například satelitní městečko, nákupní zóna či sídlištní noclehárna, na něž navazují závažnější slovní spojení jako ztráta místa a ztráta identity. Všechny tyto soudobé pojmy odkazují na nefungující místo, na místo příliš řídké zastavěné, které se nedokáže naplnit životem, a proto skomírá. Urban sprawl je aktuálním problémem i v našich zemích, a tak nezbyvá než se pokusit tomuto fenoménu porozumět a usilovat o předejití jeho negativním dopadům [2; str. 17 - 18].

V české krajině lze najít neřízený suburbánní rozvoj v nejrůznějších podobách. I když nepředstavuje nejrozšířenější formu suburbanizace, je přesto největším ohrožením pro společnost i krajinu. Jak samotný suburbánní rozvoj vypadá v krajině, je znázorněno na následujícím obrázku č. 1.⁵

---

⁵ zpracováno na základě www.suburbanizace.cz

Obr. č. 1: Příklad suburbánního rozvoje v krajině - letecká

Zdroj: www.suburbanizace.cz

2. PODMÍNKY A PŘÍČINY SUBURBANIZACE

Suburbanizace je poměrně komplexním procesem, který je podmíněn, ovlivněn a způsoben celou řadou vzájemně provázaných faktorů. Mnohé z nich obecně ovlivňují růst měst, jiné pak působí spíše ve prospěch rozvolněného rozšiřování měst do krajiny suburbanizací než kompaktní formy urbanizace. Vlivy formující suburbanizaci se v průběhu posledních dvou století vyvíjely a jejich působení se do jisté míry odlišovalo v různých kulturních kontextech [7].

2.1 Územní souvislosti suburbanizace

Územní rozvoj je takový proces v území, při němž dochází k jeho zhodnocení, a to změnou funkčního využití území nebo zásadní změnou intenzity využívání území. Územní rozvoj je důsledkem investiční činnosti v území [3; str. 8].

Z hlediska urbanismu a územního plánování představuje suburbanizace fázi urbanizačního procesu, při které se město dostává do situace, kdy pro investory nejsou možnosti efektivního rozvoje na vlastním území města ekonomicky zajímavé a expanduje proto s lokací aktivit (především bydlení) do suburbánní oblasti se všemi dopady územními, provozními a environmentálními [9; str. 66].

K celkové urbanistické a územní charakteristice suburbanizace je nutno zdůraznit ještě následující skutečnosti:

- suburbanizace je charakteristickým rysem současného stadia urbanizačního procesu,

- suburbanizaci chápeme např. jako přenášení městských funkcí, aktivit (průmysl, služby, vybavení, bydlení, apod.) a obyvatelstva z jádrového města do přilehlých okrajových oblastí,
- prostorová expanze měst do okolní přírodní a venkovské krajiny v souvislosti se suburbanizací může nabývat rozmanitých forem.

Z dlouhodobého časového horizontu neplánovaná suburbanizace efektivně nevyužívá potenciál území. Kromě toho vytváří vyvolané náklady na dopravní a technickou infrastrukturu a další vybavení území. Suburbanizace bývá zpravidla spojována s rozvojem nízkopodlažní zástavby, a to v územích nacházejících se mimo kompaktní město. V suburbánním pásu je imigrací dosahováno vysokých relativních přírůstků obyvatel, kdežto centrum a starší čtvrtě populačně stagnují, popřípadě obyvatelstvo zde začíná postupně ubývat. Suburbanizace je často spojována se stěhováním obyvatel s vyšším sociálním statusem z centrálních částí města na předměstí, a tím zvyšující se negativní sociální polarizací jádra a zázemí.⁶

Vedle nové výstavby a imigrace obyvatelstva je pro suburbanizaci rovněž charakteristická transformace existující venkovské zástavby a změna způsobu života. Tento proces byl do určité míry ovlivněn v minulosti územním plánováním [9; str. 67].

V užším slova smyslu tento úkol v sobě zahrnuje důležité složky, a to jednak tvorbu veřejných prostorů a jejich systému, jako základní osnovy života města, tak zásad optimálního využití, provozu a intenzity využití území včetně potřeby větší koncentrace lidí a jejich kontaktů vyjádřených např. hustotou obyvatel na hektar. Třetí, velice významnou složkou je otázka obrazu sídla, který je adicí suburbánních souborů měněn někdy (ne-li většinou) nevhodně, na úkor existující identity, formace atp. Dalším významným faktorem pak je i vyváženosti koncepce zástavby a volné krajiny [9; str. 67].

2.2 Urbanismus a územní plánování přelomu 19. a 20. století

Urbanismus a územní plánování zaznamenaly jako obory poválečném období značné změny, které pramenily ze zkušeností s poválečnou obnovou, ze společenských změn, z výrazného růstu urbanizace, z rozvoje motorizace, ze zhoršování životního prostředí atd. Do procesů urbanistického rozvoje vstoupily další disciplíny. Jsou to zejména sociologie, ekologie, ekonomie a management [8; str. 5].

---

⁶ zpracováno na základě [9; str. 67]

Klasická urbanizace typická masivním přílivem lidí do měst probíhala především na přelomu 19. a 20. století. V současné době dochází jak k další přeměně venkovské krajiny, tak i společnosti a osídlení se mění na městské. I tento proces poměšťování považujeme za urbanizaci. Spojování menších sídel do jednoho celku nebo postupné pohlcování okolních obcí a městeček rostoucím městem je charakteristické pro růst českých měst. Procesy urbanizace a metropolizace posilovaly hlavně v době průmyslové revoluce, kdy města rostla rovněž výstavbou v těsném zázemí. Výsledkem bylo utváření aglomerací a metropolitních regionů.⁷

Cílem urbanistické tvorby konce 19. a počátku 20. století byla snaha řešit nově vzniklé problémy měst jako reakce na stav města v období průmyslové revoluce. Průmyslové město této doby je charakterizované jako město přelidněné, sužované dopravními kongescemi (zácpami), město se špatnou kvalitou obytného a hygienického prostředí, zejména pro dělníky atd. Stěhování velkého množství dělníků za prací do města přineslo růst měst a růst počtu jeho obyvatel. Reakcí na stále zhoršující se fungování měst a podmínky života v něm pak bylo zavedení územního plánování, prostorové i plošné regulace limitů využití území a všech jejich dalších atributů [9; str. 62].

Zásady územního plánování tedy byly založeny na odstraňování těch nejhorších disproporcí ve fungování města. Všeobecně se např. předpokládalo, že řada problémů je způsobena nejen růstem počtu obyvatel měst, ale jejich koncentrací, resp. jeho hustotou na hektar (resp. km²) [9; str. 62].

Dnes tak široce diskutované a obávané snižování intenzity zastavění a koncentrace hustoty obyvatel, které v této době v souladu se zásadami územního plánování probíhalo, bylo vnímáno veskrze pozitivně [9; str. 62].

Územní plánování druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století totiž v teorii i praxi dbalo o to nejpodstatnější, co činí město městem, a to je fungující systém veřejných městských prostorů. Ukázkou mohou být Camillem Sittem citované (ale i kritizované) zásady Svazu německých architektonických a inženýrských spolků v Berlíně z roku 1874, které zní:

1. Projektování růstu měst ve své podstatě spočívá především v určení základních tras všech dopravních sítí: ulic, koňských a parních pouličních

---

⁷ zpracováno na základě www.suburbanizace.cz

drah i plaveních kanálů, které musí být řešeny soustavně, a proto v dostatečném rozsahu.

2. Základem sítě ulic jsou především hlavní třídy, přičemž je nutné co nejvíce přihlížet k již existujícím cestám a k těm směrům, které jsou určeny místními podmínkami. Rozdělení nižšího řádu se provádí podle místních potřeb nebo může být ponecháno na vůli soukromníků [9; str. 63].

Sittheho kritika ovšem nemíří k problémům hustoty zastavění, ale do oblasti ztráty kvality veřejného prostoru. S nezbytností existence městské ulice spojuje Sitte i kvalitu bydlení, když říká, že v moderním domovním bloku mají místnosti do dvora výhled do těsného, prašného, tmavého a často páchnoucího dvora, plného stojatého vzduchu, takže se ani nedají otvírat okna. Jsou to bezútěšná vězení, která odradí všechny nájemníky a vedou k poptávce po bytech s okny do ulice. I přes tuto kritiku je třeba konstatovat, že územní plánování té doby veřejný městský prostor považuje za „základní stavební kámen“ tvorby města, jak dokládají soudobé stavební řády, které se pečlivě věnovaly regulacím šířky hlavních i postranních ulic. Dále jsou to v té době v neposlední řadě samozřejmě zpracovávané územně plánovací dokumentace, kterých nebylo málo.⁸

2.3 Urbanismus a územní plánování začátku 21. století

Současný český urbanismus i územní plánování jako jedna z aplikačních metod urbanistického poznání prudkým vývojem. Po letech zakonzervování myšlenek funkcionalismu a naprosté nadvlády centrálních plánů a diktátu socialistických stavebních firem na způsob plánování a výstavby nejen měst, jeho obytných celků, ale i vzhledu jednotlivých domů došlo 90. letech minulého století k uvolnění situace. První oblast, kde nastala prudká změna, byla samotná architektura, kde jednotliví architekti začali navrhovat podle svého individuálního cítění. Další změny nastaly v legislativě územního plánování, která musela reagovat na změněné podmínky uspořádání státu a zejména na fenomén soukromého vlastnictví. Paradoxně poslední oblastí, kde se společenské změny začaly projevit, byla samostatná urbanistická teorie. Možnosti komunikace s vyspělými zeměmi západní Evropy a Severní Ameriky přinesly do naší urbanistické teorie řadu témat, která je a v budoucnosti ještě poměrně dlouhou dobu bude třeba přizpůsobovat našim specifickým podmínkám transformující ve společnosti. Stěžejními tématy, která mění náš soudobý urbanismus, jsou – plánování v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a

---

⁸ zpracováno na základě [9; str. 63]

široký soubor témat, která by se dala shrnout pod název „plánování města pro člověka“ [8; str. 100].

Jak se města roztahují daleko za své okraje, mění se měřítko vnímání a venkovní prostory na předměstích dostávají odlišný charakter. Jenže samotná měřítko ještě neznamená změnu principů, neznamená, že vytvoření kvalitního veřejného prostoru, místa v pravém slova smyslu, by nemělo být možné [2; str. 95].

Je pozoruhodné, že vesnice mají charakter daleko více městský než většina dnešních periferií, které jsou přitom stále považovány za město. Život na okraji města tak může být ve svém blízkém okolí paradoxně daleko více venkovský než na opravdovém venkově v původním jádru historické vesnice, která je daleko hustěji zastavěna než běžná kolonie rodinných domů [2; str. 97].

Proto jsou právě jádra těchto vesnic, která jsou postupně zahlcována suburbánní výstavbou, důležitými formotvornými prvky a mohou se stát významnými lokálními centry pro blízké okolí. Za předpokladu, že budou umožněny dostavby, přestavby a zhušťování, aby jádra tuto svou novou úlohu mohla unést. Jinak se bude další výstavba bez jakýkoli vazeb lepit na její okraje, na okolní pole a louky způsobem, který utváří dnešní bezduchou homogenní sídelní kaši bez jediného záchytného bodu, výstavbu bez místa [2; str. 97].

V poslední době se ukazuje, že právě vymezení cílů je v urbánním plánování a rozhodování značně nepřehledné a chaotické. Až příliš často se schematicky opakují cíle, které patřily do jiných souvislostí a dnes již neplatí. Proto je na počátku 21. století naléhavě třeba nahlížet je v jiném světle, jinak dílčí kroky v rozhodování ztrácejí směr a mohou snadno začít mířit proti sobě [2; str. 122].

2.4 Migrace, urbanizace a suburbanizace v České republice

Do poloviny 60. let 20. století byly nejdůležitějšími migračními cíli v České republice především uhelné pánve a další oblasti tzv. socialistické industrializace (nejvyšší migrační zisky vykazovalo v tomto období Ostravsko). Relativně významně se uplatňovala i pražská aglomerace, i když migrační zisky neodpovídali její přirozené atraktivitě. V dalším vývoji se pánevní oblasti postupně přeměňovaly v emigrační jednotky. Jinou migračně ztrátovou oblastí bylo západní a jižní pohraničí, a také takzvané vnitrozemské pohraničí (hranice Středočeského kraje). Ke změně migrační bilance došlo však v polovině 70. let u řady jihočeských okresů, které byly dříve dlouhodobě ztrátové. Příčiny této

proměny u nejslaběji osídlené oblasti ČR je třeba spatřovat v příznivých ekologických podmínkách na jedné straně a na straně druhé ve všeobecném potlačení významu ekonomických podmíněností migrace. Od konce 60. let 20. století dochází k postupnému prosazování aktivity Prahy, které vrcholí v druhé polovině 80. let nejvyššími migračními zisky hlavního města v poválečném období. V současnosti k nejrozsáhlejším ztrátovým územím nadále patří především pohraniční zóny i vnitřní periferie podél zemských hranic Čech a Moravy [9; str. 59 - 60].

Česká republika jako celek má poměrně velmi hustou sídelní síť s velkým počtem menších městeček a vesnic, která se již od středověku skoro nemění. Zakládání nových sídel je v posledních staletí spíše výjimečné. Nad jejím dalším vývojem můžeme vytvářet už jen vlastní spekulace.⁹

2.5 Kvalita bydlení

Obytné plochy spolu s řemeslnou výrobou tvořily v minulosti nejzákladnější složku městského života. Jednotlivé typy bydlení byly přirozeně velmi rozdílné v závislosti na klimatických, hospodářských a společenských podmínkách [4; str. 56].

Okraje dnešních měst jsou postupně zaplavovány jakousi sídelní kaší, velmi řídkou zástavbou, která se nekompromisně rozlévá do okolní krajiny. Volných míst ubývá a nové osídlení zabírá stále rozsáhlejší plochy předměstí větších i menších měst, jejichž centra se pomalu ztrácejí v záplavě neuspořádaných periférií. Přibývá rozbitých ploch ze života, jež nejsou městem ani vesnicí, natož volnou krajinou. Sídelní kaše se usazuje především podél komunikačních os a často propojuje větší města v jednolitou hmotu bez rozdílu mezi středem a okrajem. Na jednolitéch předměstích navíc vyrůstají podobné, někdy dokonce i zcela totožné typy staveb, až je těžké poznat, kde se vlastně nacházíme. Předměstí velkých měst jsou si často k nerozeznání podobná. Prvky orientace a rozlišení v difúzním prostoru rapidně mizí. Snad je n nápisy a reklamy nám dovolí určit alespoň zemi, ve které se pohybujeme [2; str. 17].

Vzhledem k tomu, že stále stoupají nároky na standart bydlení, stoupají i výdaje státu na tuto oblast, i když nejde vždy o přímou účast státu na financování samotných bytů. Pro objektivní hodnocení výdajů na bydlení je správné mít přehled jak o vývoji počtu bytů, tak o jejich kvalitě.

---

⁹ zpracováno na základě www.suburbanizace.cz

Mezi základní ukazatele kvality bydlení patří:

- obytná plocha v m² připadající na 1 byt,
- počet obytných místností připadajících na 1 byt,
- počet osob bydlících v jednom bytě,
- obytná plocha v m² připadajících na jednu osobu,
- počet osob připadajících na jednu obytnou místnost [6; str. 99].

Bydlení je základní funkční složkou každého sídla. Všechny ostatní funkce mohou být v určitém sídle potlačeny, ne tak funkce bydlení. Toto výsadní postavení funkce bydlení vychází z historické skutečnosti, že města (nebo opevněná sídla) vznikala prvotně především jako místa chráněného bydlení. Další funkční složky se ve městech vyvinuly následně. I když rozsah bydlení se místo od místa liší, generálně se dá říct, že je kolem 50% všech zastavěných ploch ve městě věnováno právě bydlení [8; str. 44].

Bydlení je základní potřebou člověka, jejíž uspokojení je podmínkou pro uspokojení dalších životně důležitých potřeb. Je to jedna ze základních funkcí měst, její rozsah a úroveň, umístění a rozmístění v rámci města mají základní vliv na fungování městského organismu a ovlivňují atraktivitu sídla. Bydlení plní celou řadu specifických funkcí jak v životě jednotlivců, tak v rámci celé společnosti. Má nejen významné sociální aspekty, ale i značný vliv na hospodářský rozvoj a politickou stabilitu země. Je též určující pro rozvoj sídel a populační vývoj. Proto musí být oblast bydlení předmětem soustavné pozornosti vlád i místních samospráv všech vyspělých demokratických států. Problematice bydlení se věnují i samosprávy našich měst v mnoha formách, ať už se jedná o správu existujícího bytového fondu, vlastní bytovou výstavbu nebo „jen“ o vytváření podmínek a podpor pro nejrůznější formy bytové výstavby [9; str. 7].

Obytné plochy představují největší procento z celkového zastavěného území v regionu města. Stupeň občanské vybavenosti, odpovídající množství obyvatel v jednotlivých obytných celcích, určuje hierarchii obytných okrsků, čtvrtí, obvodů a oblastí. Hovoříme o centru regionu a o centrech subregionálních (resp. centrech se specifickým zaměřením) [5; str. 49].

3. ZAJIŠTĚNÍ DAT O URBÁNNÍM VÝVOJI OBCE V POSLEDNÍCH LETECH

3.1 Obec Červená Voda¹⁰

Červená Voda leží v údolí Králické brázdy. Je to nejjižnější zúžená část většího celku Kladské kotliny, rozkládající se převážně v Polsku. Nejznámější vrcholy jsou Suchý vrch (995 m) a Buková hora (958 m). Mezi nimi je nepříliš výrazná sníženina, nazývaná Červenovodské sedlo. Do Králické brázdy příkře spadá Bukovohorská hornatina, která je nejjižnějším výběžkem Orlických hor.

Východní okraj brázdy je rozčleněn údolími potoků na jednotlivé hory a skupiny kopců, z nichž nejvýraznější je Křížová hora (735 m), Spálenisko (746 m) a Kamenáč (730 m). Tento kopec, spolu s vzdálenějším Jeřábem (1003 m), patří k Branenské vrchovině.

Červenou Vodou protéká k jihu Červenovodský potok, který se vlévá v Bílé Vodě do řeky Březné, jenž pramení na svazích Jeřábu a protéká Moravským Karlovem a Bílou Vodou. U Hoštejna se tato řeka vlévá do Moravské Sázavy a voda z ní se přes Moravu dostává do Černého moře. Do Severního moře teče voda z Dolní i Horní Orlice, oběma pak protéká pramenný tok řeky Tiché Orlice. Mezi Červenou Vodou a Orlicí tedy probíhá hlavní evropské rozvodí, které sestupuje ze Suchého vrchu, a na dně brázdy se snižuje až na 561 m n. m., pak stoupá na Kamenáč a dále na Jeřáb.

Obyvatelstvo bylo před rokem 1946 převážně německé, větší česká menšina se tu vytvořila po roce 1918 (přes 300 obyvatel). Historicky náležela Červená Voda k Moravě, stejně jako její připojené obce (kromě obou Orlic) a patřila k politickému okresu Zábřeh a v jeho rámci k soudnímu okresu Štítý (Šilperk). Se Štítý sdílela i nejstarší historické osudy, jako součást tehdejšího malého panství šilperského. Jako jeho součást je i uváděna v listinách, poprvé v r. 1481, tehdy ještě pod názvem Malé (Horní) Heroltice. Když se v r. 1624 stal majitelem šilperského panství Karel z Lichtenštejna, připojil toto panství (včetně Červené Vody) ke svému panství se střediskem v Rudě nad Moravou. Jeho součástí byla obec až do zrušení poddanství. Od r. 1960 patří obec do okresu Ústí nad Orlicí.

Červená Voda je zemědělsko - průmyslová obec. Zemědělství je kromě několika soukromých zemědělců reprezentováno Rolnickou společností s r.o., transformovanou

---

¹⁰ zpracováno na základě www.cervenavoda.cz

z bývalého státního statku. Průmysl, dříve převážně textilní, měl v minulosti hlavní zásluhu na rozvoji obce. V r. 1910 zde bylo napočítáno kromě jiného 44 výrobců textilního zboží. Ještě donedávna tu působily tři textilní závody, v současné době však funguje již pouze jediný - Intercolor, barvení a úprava pletenin. V areálu bývalé Perly 09 dnes působí firma Roltechnik, výrobce van, sprchových koutů a příslušenství. Dále pak Kartáčovny, Dřevotvar, aj.

V areálu bývalé nemocnice (zal. r. 1897) je dnes ambulantní služba a rehabilitace. Lékárna se nachází v centru obce. Obec má zdravotní středisko, Domov důchodců sv. Zdislavy, pobočku České pošty, obecní knihovnu s veřejně přístupným připojením na internet a kino SPUK.

Dopravně byla donedávna Červená Voda napojena na lokální železniční trať 024 Dolní Lipka – Štítý. V současné době, v rámci úsporných opatření na železnici, končí tato trať v Moravském Karlově. Obec má autobusové spojení včetně několika dálkových spojů. V obci je celostátně důležitá křižovatka silnice č. 11 (Praha - Ostrava) a č. 43 (Brno - Kladsko).

3.2 Historie obce

První písemná zmínka o obci je z roku 1481 a týkala se Albrechta ze Šternberka, který roku 1480 prodal Janu Dalčickému z Dalčic štítecké panství. O tomto prodeji byl roku 1481 proveden zápis v Zemských deskách Olomouc, kde je obec uvedena ještě pod názvem Malé Heroltice. V roce 1576 byla obec uvedena jako Horní Heroltice a až v roce 1656 je uváděn současný název Červená Voda.

Prostor obce byl kolonizován od jihu, z Moravy. Obec Šanov byla k Červené Vodě přiřčleněna až po 2. světové válce, tedy roku 1949 a následně byly v roce 1960 připojeny části Bílá Voda, Dolní Orlice, Horní Orlice, Mlýnice, Mlýnický Dvůr a Moravský Karlov.

Pro představu žilo roku 1834 v obci 2433 obyvatel. V roce 2000, bez původně samostatných částí, které byly přiřčleněny v letech 1949 a 1960, bylo v obci 2549 obyvatel a včetně všech částí celkový počet čítal 3262 obyvatel.¹¹

---

¹¹ zpracováno na základě [1; str. 8]

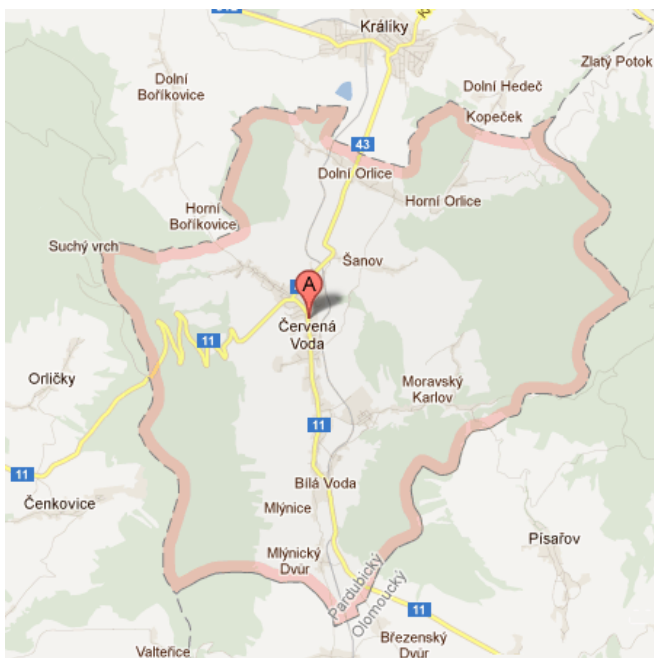
Na následujícím obrázku je zobrazena obec Červená Voda v rámci ČR, která se dříve nacházela na Moravě, dnes je součástí Čech. Rozkládá se v těsné blízkosti hraničního přechodu s Polskem (Dolní Lipka – Boboszów).

Obr. č. 2: Umístění obce Červená Voda v kontextu ČR

Zdroj: <http://www.folbrecht.cz/kontakt.html>

Na dalším obrázku je zachycena středisková obec Červená Voda se všemi jejími postupně připojenými částmi. Největší výměra se týká samotné Červené Vody.

Obr. č. 3: Části příslušící k obci Červená Voda

Zdroj: maps.google.cz

3.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel byl ovlivněn politicko – hospodářskými změnami. Dále je nezanedbatelný také vývoj migrace a porodnosti. Počet obyvatel se po roce 2000 drží nad hranicí 3000 obyvatel.

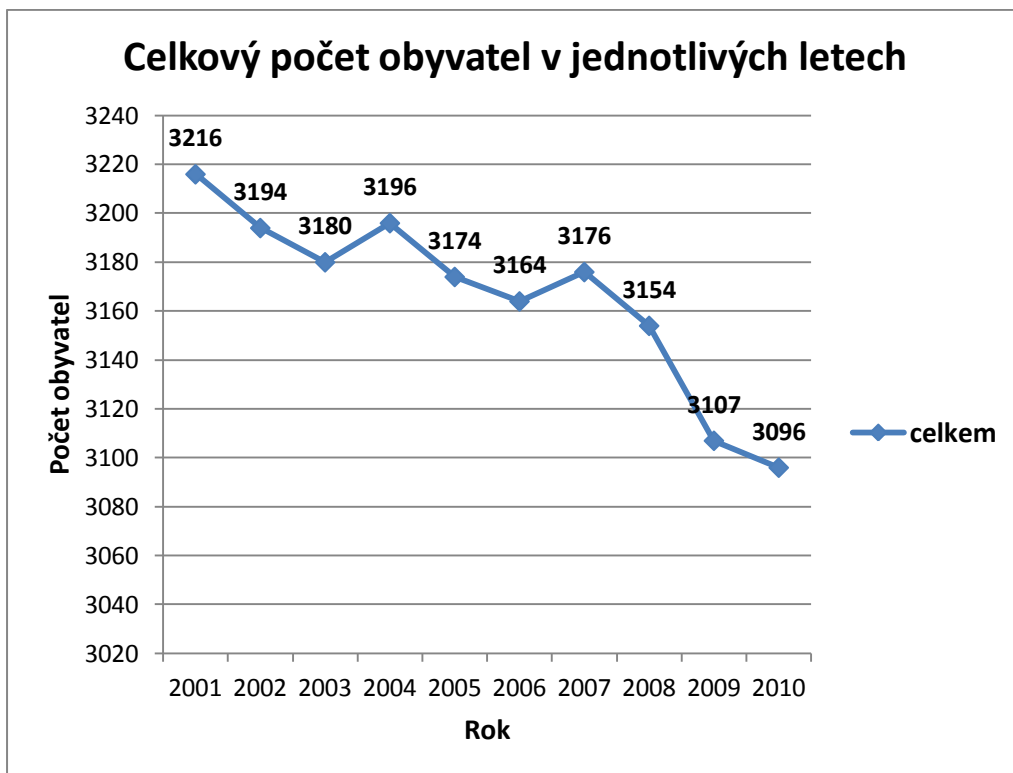
3.3.1 Počet obyvatel

Tab. č. 2: Počet obyvatel v obci Červená Voda v letech 2001-2010

datum/počet obyvatel	celkem	muži	ženy
2001	3216	-	-
2002	3194	-	-
2003	3180	1549	1631
2004	3196	1554	1642
2005	3174	1547	1627
2006	3164	1540	1624
2007	3176	1541	1635
2008	3154	1538	1616
2009	3107	1507	1600
2010	3096	1498	1598

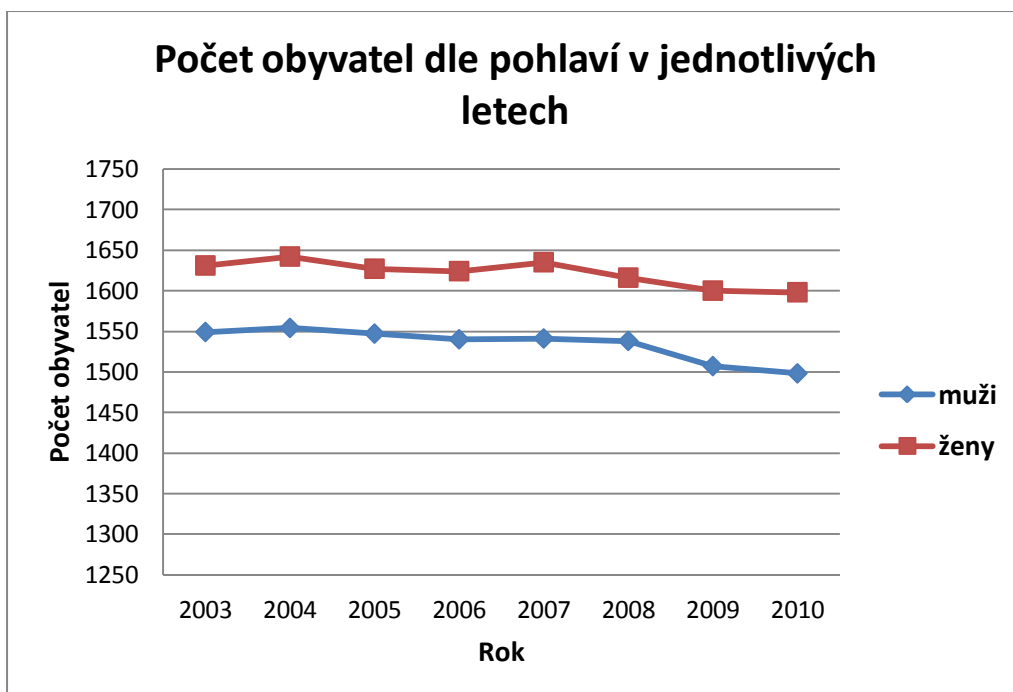
Zdroj: zpracováno na základě databáze MOS

Tabulka č. 2 demonstruje vývoj obyvatelstva, které z dlouhodobého hlediska spíše klesá, avšak jsou i občasné nárůsty počtu obyvatel, např. v letech 2004 a 2007. Očividný je fakt, který se nepromítá jen v této obci, ale v celé ČR. Ukazuje na vyšší počet žen než mužů. V následujícím grafu č. 1 jsou na první pohled patrné zmíněné výkyvy.

Graf č. 1: Celkový počet obyvatel k jednotlivým rokům

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 2

Graf č. 2: Počet obyvatel dle pohlaví k jednotlivým datům

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 2

Na grafu č. 2 je opět zřetelně vidět fakt, který se vyznačuje tím, že v demografickém vývoji obyvatelstva dle pohlaví je vždy více žen. Ani v této obci nedošlo k žádné výjimce.

3.4 Udržitelné využití území

Tab. č. 3: Využití půdy na území obce Červená Voda

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvatel	3216	3194	3180	3196	3174	3164	3176	3154	3107	3096
Pčet katastrálních území	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Počet územně technických jednotek	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Počet částí obce	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Počet městských obvodů (městských částí)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Počet urbanistických obvodů	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Celková výměra (ha)	4738,67	4738,70	4738,70	4738,70	4738,53	4738,41	4739,01	4739,08	4739,08	4739,06
z toho:										
zemědělská půda	1854,19	1854,26	1854,26	1853,89	1860,64	1858,31	1856,52	1853,52	1854,92	1858,92
z toho:										
orná půda	770,93	770,93	770,93	770,78	772,36	767,17	766,91	763,92	763,88	762,82
zahrady	36,42	36,43	36,40	36,35	36,31	36,23	36,30	36,40	36,27	36,12
sady	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
chmelnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
vinice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
louky	1046,84	1046,90	1046,93	1046,76	1051,97	1054,91	1053,00	.	.	.
lesní půda	2506,14	2506,21	2514,26	2514,76	2517,42	2519,53	2521,51	2526,27	2526,20	2526,96
vodní plochy	16,21	16,21	16,21	16,21	16,21	16,21	17,54	17,60	17,64	17,61
zastavěné plochy	60,02	59,70	59,45	58,99	58,94	57,96	57,97	57,09	57,06	57,22
ostatní plochy	302,11	302,33	294,52	294,84	285,33	286,39	285,46	284,60	283,25	278,34

Zdroj: zpracováno na základě databáze MOS

3.5 Pozemky

Druhy pozemků mohou být různě členěny. Ve dvou následujících tabulkách jsou již pevně rozděleny pozemky urbanizované a neurbanizované dle metodiky ČSÚ.

Tab. č. 4: Rozdělní pozemků ČSÚ do r. 2006

Typ půdy	Urbanizace
Orná půda	Neurbanizovaná
Chmelnice	Neurbanizovaná
Vinice	Neurbanizovaná
Zahrady	Urbanizovaná
Ovocné sady	Neurbanizovaná
Trvalé travní porosty	Neurbanizovaná
Zemědělská půda	Neurbanizovaná
Lesní půda	Neurbanizovaná
Vodní plochy	Neurbanizovaná
Zastavěné plochy	Urbanizovaná
Ostatní plochy	Urbanizovaná

Zdroj: zpracováno na základě www.indikatory.eu

Od roku 2007 byly ČSÚ děleny pozemky detailněji. Rozdělení na urbanizované a neurbanizované plochy je pak následující:

Tab. č. 5: Rozdělení pozemků ČSÚ od r. 2007

Typ půdy	Urbanizace
Orná půda	Neurbanizovaná
Chmelnice	Neurbanizovaná
Vinice	Neurbanizovaná
Zahrady	Urbanizovaná
Ovocné sady	Neurbanizovaná
Trvalé travní porosty	Neurbanizovaná
Zemědělská půda	Neurbanizovaná
Lesní půda	Neurbanizovaná
Vodní plochy	Neurbanizovaná
Zastavěné plochy	Urbanizovaná
Ostatní plochy	Urbanizovaná
Plantáž dřevin	Neurbanizovaná
Dráha	Urbanizovaná
Silnice	Urbanizovaná
Ostatní komunikace	Urbanizovaná
Ostatní dopravní plocha	Urbanizovaná
Zeleň	Neurbanizovaná
Sportoviště a rekreační plocha	Urbanizovaná
Hřbitov, urnový háj	Urbanizovaná
Kulturní a osvětová plocha	Urbanizovaná
Manipulační plocha	Urbanizovaná
Dobývací prostor	Urbanizovaná
Skládka	Urbanizovaná
Jiná plocha	Urbanizovaná
Neplodná půda	Neurbanizovaná
Neurčeno	Urbanizovaná

Zdroj: zpracováno na základě www.indikatory.eu

Vysvítá, že v členění do roku 2006 je více neurbanizovaného území, v dělení území od roku 2007 je tomu naopak. Je to dáno především tím, že je přidáno více kategorií pozemků, kde se např. jeden původně urbanizovaný pozemek může dělit na další tři také urbanizované pozemky.

Tab. č. 6: Rozloha jednotlivých druhů pozemků

Pro lepší orientaci ve stavu pozemků k 31. 12. 2010 je uvedena následující tabulka, která je výtahem z tabulky č. 3. Je pozoruhodné, že více než polovina celé obce je zalesněna. Údaje jsou zaokrouhleny na celá čísla.

Druh pozemků	Rozloha (ha)
Celková výměra pozemku (ha)	4 739
Orná půda (ha)	763
Chmelnice (ha)	-
Vinice (ha)	-
Zahrady (ha)	36
Ovocné sady (ha)	-
Trvalé travní porosty (ha)	1 060
Zemědělská půda (ha)	1 859
Lesní půda (ha)	2 527
Vodní plochy (ha)	18
Zastavěné plochy (ha)	57
Ostatní plochy (ha)	278

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 3

3.6 Urbanizované území

Tab. č. 7: Tendence vývoje urbanizovaného území obce

Datum	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Výměra (ha)	4738,67	4738,70	4738,70	4738,70	4738,53	4738,41	4739,01	4739,08	4739,08	4739,06
Urbanizované území	398,55	398,46	390,37	390,18	380,58	380,58	379,73	378,09	376,58	371,68

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 3

Z tabulky je zřejmé, že vývoj urbanizovaného území, který byl spočítán součtem zahrad, zastavěných ploch a ostatních ploch pro jednotlivé roky z tabulky č. 3, se rok od roku, zmenšuje. To, co je patrné na první pohled, však nemusí být nutně pravda. Především je to dáno tím, že jsou k obci připojeny další části, kde většinou žádná urbanizace neprobíhá, v samotné Červené Vodě se např. rodinné domy staví všude, kde jsou ještě volné stavební parcely k zástavbě. Následující letecké mapy z let 2003 a 2006 – 2008 jsou důkazem toho, že hlavně ve středu obce Červená Voda se v hojném počtu stále staví. Dalším důvodem je, že na stránkách ČSÚ nejsou k dispozici údaje z let 2011 a 2012, ze kterých by se dalo spočítat urbanizované území pro tyto roky.

Obr. č. 4: Letecká mapa 2003 části Červená Voda

Zdroj: mapy.cz

Obr. č. 5: Letecká mapa 2006 - 2008 části Červená Voda

Zdroj: mapy.cz

3.7 Index územní dynamiky

Index územní dynamiky neboli indikátor územní dynamiky je jedním z indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni. Slouží jako ukazatel dynamiky rozvoje sídla do volné krajiny, které především v komparaci s dynamikou vývoje počtu obyvatel, dává přehled o udržitelnosti takového rozvoje. Pro výpočet je používán vzorec:

$$UDI_n = \frac{U_{urb,n}}{U_{urb,n-1}}, \quad (1)$$

kde:

UDI_n je indikátor územní dynamiky (Urban Development Index) ve sledovaném roce

– roce n

$U_{urb, n}$ je rozloha urbanizovaného území obce ve sledovaném roce – roce n

$U_{urb, n-1}$ je rozloha urbanizovaného území obce v roce předcházejícího roku sledovanému – roce n-1.¹²

Tab. č. 8: Index územní dynamiky

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
index územní dynamiky	1,00	0,98	1,00	0,98	1,00	1,00	1,00	1,00	0,99

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 7

Index územní dynamiky byl spočítán, jak je podle výše uvedeného vzorce zřejmé, jako podíl rozlohy urbanizovaného území v roce n k rozloze urbanizovaného území v roce n-1. První údaj v řádku index územní dynamiky je tedy spočten podílem let 2002 a 2001. Výsledky jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

3.8 Hustota obyvatel z hlediska urbanizovaného území

Hustota obyvatel v urbanizovaném území, tedy počet osob na jednotku plochy (zde používány hektary), je počítána jako podíl počtu obyvatel v obci v daném roce k rozloze samotného urbanizovaného území.

Tab. č. 9: Počet obyvatel k daným letům a rozloha urbanizovaného území

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
počet obyvatel v daném roce	3216	3194	3180	3196	3174	3164	3176	3154	3107	3096
rozloha urbanizovaného území	398,55	398,46	390,37	390,18	380,58	380,58	379,73	378,09	376,58	371,68

Zdroj: zpracováno na základě tabulky č. 2 a tabulky č. 7

¹² zpracováno na základě www.indikatory.eu

Tab. č. 10: Hustota obyvatel

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
hustota obyvatel [obyv./ha].	8,07	8,02	8,15	8,19	8,34	8,31	8,36	8,34	8,25	8,33

Zdroj: spočítáno z tabulky č. 8

Pro výpočet hustoty obyvatel v tabulce č. 10 jsou potřebná data zpracovaná v tabulce č. 9. Z tabulky č. 9 je zřejmé, že obyvatel sice přibilo, ale území se nijak výrazně nezměnilo. Hustota obyvatel nám udává počet obyvatel na jeden hektar.

3.9 Dostupnost služeb

Tab. č. 11: Typy veřejných prostranství a služeb

ID	Sledované téma
1	veřejné prostranství rekreační a obytná > 5000m ²
2	veřejné prostranství rekreační a společenská < 5000m ²
3	dětská hřiště
4	volně přístupná hřiště
5	obchody s čerstvým ovocem a zeleninou
6	obchody s čerstvým pečivem
7	zastávky veřejné dopravy
8	mateřské školy
9	základní školy
10	zdravotní služby - Všeobecné lékařství
11	zdravotní služby - Praktické zubní lékařství
12	zdravotní služby - Pediatrie
13	zdravotní služby - Gynekologie a porodnictví
14	kontejnery na papír
15	kontejnery na plasty
16	kontejnery na sklo

Zdroj: zpracováno na základě: <http://www.hradeckralove.org/urad/a4>

Každý typ veřejného prostranství a služeb zde má přiřazeno vlastní ID, podle kterého je následně, zvláště za každou část obce, do všech částí tabulky vepisován jejich příslušný počet.

Tab. č. 12: Dostupnost služeb v jednotlivých částech obce Červená Voda

ID/část obce	Červená Voda	Šanov	Bílá Voda	Moravský Karlov	Mlýnický Dvůr	Mlýnice	Dolní Orlice	Horní Orlice
1	0	0	0	0	0	0	0	0
2	3	1	0	0	0	0	0	0
3	1	0	0	0	0	0	0	0
4	3	1	0	0	0	0	0	0
5	4	0	1	2	1	0	0	0
6	4	0	1	2	1	0	0	0
7	1+7	0+1	1+2	1+1	1+1	0+0	1+1	0+0
8	1	0	1	0	0	0	0	0
9	1	0	0	0	0	0	0	0
10	1	0	0	0	0	0	0	0
11	1	0	0	0	0	0	0	0
12	1	0	0	0	0	0	0	0
13	1	0	0	0	0	0	0	0
14	15	1	0	4	1	0	1	0
15	23	1	0	8	1	0	2	0
16	30	2	0	8	2	0	2	0

Zdroj: vlastní zpracování z databáze IDOS a materiálů obce

Obec Červená Voda, ač by se při jejím počtu obyvatel lehce mohla stát městem, není zase tak velká, aby se alespoň v jedné její části nacházelo rekreační a obytné veřejné prostranství větší než 5000 m². U ID 7 (zastávky veřejné dopravy) je na pozici prvního sčítance počet vlakových zastávek a na místě druhého sčítance autobusové zastávky v daných částech obce.

3.10 Projekty v obci

Co bylo v obci v posledních letech vystavěno a vybudováno je následně utříděno do dvou sloupců. Projekty se dělí na tvrdé a měkké podle jejich povahy. Uvedeny jsou nejdůležitější z nich.

Mezi tvrdé projekty můžeme zařadit následující: dětské hřiště ve středu obce, sportovní areál a dostavba ZŠ, novou asfaltovou silnici č. 11, Ski park Červená Voda, parkoviště u kostela svatého Matouše, benzínovou pumpu, rozhlednu na Křížové hoře, smuteční síň, přístavbu nové části v Domově důchodců svaté Zdislavy, fotbalové hřiště, dům s pečovatelskou službou a dále například opravu obou mateřských škol.

Z měkkých projektů se zde konají sezónní plesy, schází se Klub čilých babiček, je možno si zajít na film či divadelní představení v obecním kině SPUK a celoročně jsou také akce ve Ski parku Červená Voda. Koštuje se domácí slivovice, příznivci tance si zajdou na

Masopustní večer, přívrženci sportu zajdou na fotbalový turnaj Holba Cup a automobiloví fanoušci na závody do Suchého vrchu. Děti se zabaví jak na tanečním maratónu, tak na dětském karnevale. V neposlední řadě se můžeme zúčastnit cyklistického závodu Jeřáb a putování za písničkou.

3.11 Územní plány

První územní plán v obci byl dokončen v říjnu roku 1996 a vydán roku 1997 dle zákona o územním plánování a stavebním řádu. Byl vydán pro návrhové období do roku 2010.

Usnesením zastupitelstva roku 2003 bylo rozhodnuto zpracovat Změny I. ÚPSÚ. Hlavním cílem Změn I. bylo rozšířit urbanizovaná území sídel i do dříve zastavěných lokalit a umožnit jejich obnovu pro bydlení a vymezit zcela nová zastavitelná území zejména pro bydlení, rekreaci a sport. Veškeré změny a úpravy územního plánu by měly zároveň splňovat požadavky na soulad s přírodními, kulturními a civilizačními hodnotami, jejich ochranu a rozvoj.

Změny II. ÚPSÚ byly vydány roku 2011. Podnětem byla stavba lyžařského areálu Suchý vrch – Červená Voda. Vymezeny jako součást areálu jsou i izolované plochy pro specifické zimní sportovní aktivity. Všechny tři varianty územních plánů naleznete v příloze.¹³

3.12 Hodnocení vlivu suburbanizace na kvalitu životního prostředí

Každá nová stavba, byť sebemenší, ovlivní životní prostředí. Proto, aby stavby (zejména průmyslové, ale i velké supermarkety nebo stavby zemědělského charakteru) nezhoršovaly životní prostředí nadměrně nebo dokonce zbytečně, byl vyvinut proces hodnocení vlivu stavby na životní prostředí – EIA (Environmental Impact Assessment). V rámci tohoto procesu hodnotí nezávislí odborníci projekt navrhované stavby. Posuzováno je zejména:

- a) zjištění, popis a hodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů stavby, činnosti nebo technologie na:
  1. klimatické poměry,
  2. využívání přírodních zdrojů,
  3. kulturní památky,

---

¹³ zpracováno na základě [11], [13] a [14]

4. životní prostředí v obcích a městech,
- b) porovnání navržených variant a výběr nejvhodnější varianty,
- c) navržení opatření a podmínek, které vyloučí nebo sníží předpokládané nepříznivé vlivy,
- d) hodnocení důsledků případného neprovedené stavby, činnosti nebo technologie [8; str. 60].

3.13 Vývoj ekonomického hospodaření obce

Každá obec sestavuje podle zákona svůj rozpočet a závěrečný účet k danému roku, které zveřejňuje např. na svých webových stránkách, výjimkou není ani Červená Voda.

3.13.1 Schválené rozpočty a závěrečné účty

Tab. č. 13: Deficity a přebytky jednotlivých let

Schválený rozpočet	2007	2008	2009	2010	2011
Příjmy	X	X	105 227 171,00	55 780 340,85	56 305 438,00
Výdaje	X	X	105 227 171,00	55 780 340,85	56 305 438,00
Skutečné čerpání rozpočtu					
Příjmy po konsolidaci	58 239 466,72	81 518 547,07	98 285 208,94	54 060 194,34	X
Výdaje po konsolidaci	47 845 235,62	82 771 288,61	106 914 796,40	48 760 029,31	X
Deficit / přebytek	přebytek	deficit	deficit	přebytek	X

Zdroj: zpracováno na základě dokumentů z www.cervenavoda.cz

Pro porovnání je zde uváděn schválený rozpočet, který lze posoudit se skutečným čerpáním rozpočtu (závěrečný účet). Dále jsou komparovány příjmy a výdaje závěrečného účtu. Rozpočet ČR je dlouhodobě shledáván jako velmi schodkový, tak se zde naopak jeví jako dobrý výsledek poměr deficitního a přebytkového rozpočtu, který je v této obci v poměru 1 : 1. Vyrovnaný rozpočet zde není.

3.13.2 Rozpočet 2012

Jak bylo výše zjištěno, obec v minulosti již několikrát dosáhla přebytkového rozpočtu, proto je její záměr stejný i na rok 2012.

Tab. č. 14: Návrh rozpočtu na rok 2012

PŘÍJMY		v Kč
P	Příjmy celkem	38 142 352,00
P.1.	Daňové příjmy	27 525 030,00
P.2.	Nedaňové příjmy	4 508 622,00
P.3.	Kapitálové příjmy	1 880 840,00
P.4.	Přijaté dotace	4 227 860,00
VÝDAJE		
V	Výdaje celkem	33 394 137,00
V.1.	Provozní výdaje	28 505 837,00
V.2.	Kapitálové výdaje	4 888 300,00
	Saldo příjmů a výdajů	4 748 215,00
F	Financování	
F.1.	Změna stavu peněžních prostředků	-1 198 077,00
F.2.	Přijaté úvěry	700 000,00
F.3.	Splátky přijatých úvěrů	-4 250 138,00

Zdroj: zpracováno na základě dokumentu na www.cervenavoda.cz

V návrhu rozpočtu v tabulce č. 14 je vidět, že obec v roce 2012 předpokládá vyšší příjmy než výdaje. Jistě nebudou v závěrečném účtu za stejný rok údaje zcela stejné. Může se stát, že si příjmy s výdaji vymění pozici a na konci roku bude mít obec schodkový rozpočet.

Tab. č. 15: Návrh rozpočtu fondů na rok 2012

ROZPOČTY FONDŮ		v Kč
	SOCIÁLNÍ FOND	
P	Příjmy fondy	85 000,00
V	Výdaje fondu	85 000,00
	FOND ROZVOJE BYDLENÍ	
P	Příjmy fondu	359 111,00
V	Výdaje fondu	2 500,00

Zdroj: zpracováno na základě dokumentu na www.cervenavoda.cz

Návrhy rozpočtů byly navrženy také pro oba fondy obce. V rozpisu příjmů a výdajů sociálního fondu je počítáno s jeho vyrovnáním. Naopak příjmy fondu rozvoje bydlení významně převyšují jeho výdaje.

Tab. č. 16: Rozpis návrhu rozpočtu

Skupina	Třída	Název	Příjmy	Výdaje
	1	Daňové příjmy	27 525 030,00	X
	24	Přijaté splátky půjčených prostředků	318 499,00	X
	4	Přijaté transfery	4 227 860,00	X
10		Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	800 000,00	940 000,00
21		Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	141 100,00	775 538,00
22		Doprava	9 600,00	3 591 000,00
23		Vodní hospodářství	1 712 681,00	3 180 200,00
31		Vzdělávání a školské služby	0,00	4 000 000,00
33		Kultura, církev a sdělovací prostředky	107 738,00	691 640,00
34		Tělovýchova a zájmová činnost	31 568,00	350 340,00
36		Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	2 732 521,00	2 369 100,00
37		Ochrana životního prostředí	400 000,00	3 765 200,00
43		Sociální služby	10 000,00	1 320 000,00
52		Civilní připravenost na krizové stavy	0,00	53 754,00
55		Požární ochrana	61 334,00	503 220,00
61		Územní samospráva	52 921,00	7 830 700,00
63		Finanční operace	11 500,00	3 856 760,00
64		Ostatní činnosti	0,00	166 685,00
		CELKEM PŘÍJMY A VÝDAJE	38 142 352,00	33 394 137,00
		Financování z tuzemska	700 000,00	5 448 215,00
		CELKEM ROZPOČET OBCE	38 842 352,00	38 842 352,00

Zdroj: zpracováno na základě dokumentu na www.cervenavoda.cz

Z rozpisu návrhu rozpočtu je zřejmé, že záměr obce je mít na konci roku 2012 vyrovnaný obecní rozpočet. Toto je ale velmi těžké dodržet, proto je více pravděpodobné, že bude spíše deficitní nebo přebytkový, tak jak tomu bylo v minulých letech. Předchozí tvrzení dokládá tabulka č. 12.

3.13.3 Ekonomické subjekty¹⁴

V obci působí celkem 701 ekonomických subjektů. Z toho 508 osob podniká na základě živnostenského oprávnění a nejsou zapsány v obchodním rejstříku, 12 osob s živnostenským rejstříkem v obchodním rejstříku zapsány jsou.

Je zde jedna veřejná obchodní společnost, 18 společností s ručením omezeným a jedna akciová společnost. Dále tři příspěvkové organizace a jeden nadační fond.

¹⁴ zpracováno na základě www.info.mfcr.cz/ares

Celkem 31 zemědělských podnikatelů jsou fyzickými osobami, které nejsou zapsány v obchodním rejstříku, žádný zemědělský podnikatel v něm zapsán není.

4. CELKOVÉ VYHODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI

4.1 Krátkodobý profit a udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů [12].

Z hlediska udržitelnosti rozvoje je tedy nutno zvažovat dlouhodobé důsledky investic a užívání území na společnost, ekonomiku a životní prostředí. Za ekonomicky udržitelné chování nelze rozhodně považovat krátkodobé kalkulace ve stylu „po mně potopa“, kterými se řídili a řídí mnozí investoři [3; str. 12].

V debatě o trvale udržitelném rozvoji vyvstává vedle technických ukazatelů spotřebované energie také otázka tzv. sociální přijatelnosti. Opravdu ekologický dům, tj. dům šetrný k životnímu prostředí, nemusí být nutně ze slámy a hlíny, jak si lidé ekologickou architekturu často představují. Daleko důležitější v tomto ohledu je životnost stavby jako takové. Ekologický dům je takový, který je svými uživateli oblíbený, který se nemusí po 20-30 letech bořit, protože se stal sociálně nepřijatelným. Životnost stavby je tak z pohledu její šetrnosti k přírodě daleko důležitější než otázka samotného stavebního postupu. Z hlediska trvale udržitelného rozvoje je velký rozdíl, jestli dům vydrží s obměnami dvě stě let, nebo jestli na jeho místě dojde desetkrát k demolici a výstavbě nového objektu, ať už jakkoli šetrným způsobem. Jelikož žijeme v době, kdy společnost ovládají často měnící trendy, je nutno znovu hledat význam pojmu přijatelnost a stavět tak, aby substance domu uměla přežít změny nálad. Je jasné, že si už nemůžeme dovolit jednoduše opovrhovat historickými zkušenostmi jako v době revolučních –ismů na přelomu minulého století. Naopak, naše vlastní historie stavitelství nám může leccos prozradit k tématu sociální přijatelnosti. A při zastavování širšího území je to stonásob nutné, protože životnost struktury území musí být daleko vyšší než životnost samotných domů. Je už pouze na nás, jestli bude současná výstavba na okrajích měst pro příští generace přijatelná, nebo jestli se za několik let budou celé oblasti bořit a nákladně stavět znovu [2; str. 49 - 50].

Problematika trvale udržitelného rozvoje vyvstala prvotně jako reakce na ekologický stav naší planety, ale zejména po konferenci v Rio de Janeiru v roce 1992 a vyhlášením programu Agenda 21 se rozšířila i do dalších oblastí a oborů. Agenda 21 vyhlásila program trvalé udržitelnosti jako základ všeho rozumného současného lidského konání. Pro aplikaci na místní úrovni byla Agenda 21 rozpracována do dokumentu s názvem Lokální agenda 21, který v řadě kapitol týkajících se života místní komunity rozpracovává modely konkrétního chování vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji. I když byly oba tyto dokumenty přeloženy do češtiny, nesetkaly se v naší praxi s pozorností a ohlasem, který by zasloužily. Namísto aplikace Lokální agendy 21 se v praxi našich měst spíše prosadilo strategické plánování ekonomického rozvoje, které principy trvalé udržitelnosti často staví až za požadavky krátkodobého ekonomického růstu [8; str. 100].

Díváme-li se na prospěšnost z hlediska momentálního nebo krátkodobého efektu, můžeme dosáhnout toho, že sice efektivita našeho počínání v území bude ve sledovaném časovém období vysoká, ale následné efekty budou méně příznivé. Je nesporné, že krátkodobě je možno výrazně zvýšit např. hektarové výnosy plodin z orné půdy užitím vysokých dávek chemických hnojiv a pesticidů, intenzivním zavlažováním a nasazením těžké výkonné techniky. Zatím však můžeme jen odhadovat dlouhodobé důsledky takového počínání na úrodnost, a tedy na ekonomii užívání této půdy v budoucnu. Jiným příkladem je vykácení rozsáhlého lesa „na holoseč“. Okamžitý výnos je jistě veliký, dlouhodobě však tento postup není ekonomický, protože vypěstovat zcela „nový“ les bude dražší než jej průběžně obnovovat [3; str. 11].

5. DOPADY SUBURBANIZACE NA OBEC

5.1 Ekologické a krajinné dopady suburbanizace

Od 90. let 20. století se v České republice města začínají výrazněji prostorově rozrůstat do okolní přírodní a venkovské krajiny, vznikají nové příměstské zástavby a satelitní městečka. To s sebou nese mimo jiné i negativní environmentální a ekologické důsledky. Staví se samostatné rodinné domy, ale i různé sklady nebo výrobní závody. Trend nadstandardního rodinného bydlení stupňuje tlak na zábor půdy původně určené k zemědělskému a lesnickému využívání. Jednoúčelové využití krajiny pouze k bydlení je nesystémovým řešením, neboť postrádá zázemí v podobě ostatní infrastruktury. Příměrně s velikostí aglomerace roste spotřeba pohonných hmot, produkce emisí z dopravy a ztráty energií a vody v rozvodních sítích. S neuspořádaným růstem izolovaných obytných

zón vyvstává potřeba přesunout do těchto nových čtvrtí pracovní příležitosti, obchody a služby, která je ale spojená s vysokými náklady. Pro mnoho lidí představuje suburbie sen o životě na venkově. Lokalita se jim líbí, když není zastavěna, mají radost, že ze svého okna vidí na louku, pole nebo les. Pak dojde k situaci, že před jejich parcelou vznikne další řada domů, vysoké ploty nebo zahradní zdi [9; str. 71].

Život z centra se tak postupně přesouvá na jeho periferii. Větší koncentraci obyvatel provází otevírání nových obchodů a jiných zařízení na okraji města. Navíc se na okrajích měst rozmohlo i vystavování obrovských hypermarketů s velikostně jim odpovídajícími parkovišti. Lidé bydlící ve městě dojíždějí na jeho periferii nakoupit do hypermarketů, a to nejčastěji každý svým automobilem. Podobná situace nastává při dojíždění lidí z příměstské zástavby do centra za prací. Zhoršuje se tak kvalita životního prostředí. Často vznikají dopravní zácpy, zvyšuje se hlučnost a produkce emisí. Ke snížení těchto nežádoucích faktorů by mohla přispět kvalitní veřejná doprava. Ta však není efektivní v místech, kde je hustota obyvatel nízká [9; str. 71].

Obr. č. 6: Příklad suburbie

Zdroj: <http://www.topclanky.cz/Satelitni-mestecka-skodi-zivotnimu-prostredi-17931>

5.2 Ostatní dopady suburbanizace

Zvyšování hustoty osídlení na předměstích je dnes právě jedním z důležitých cílů, které mohou zvýšit kvalitu tamního bydlení. Dostatečná hustota osídlení zajišťuje městské prostředí pro současnou městskou společnost. Vedle zvyšování kvality urbánního bydlení je velkou výhodou zahušťování zástavby snižování spotřeby energií, a tím podpora trvale udržitelného rozvoje. Zvýšení hustoty osídlení pro zástavbu rodinnými domy s ohledem na městský charakter výstavby by se mělo odehrát jako významný posun z dnešních 10-30 ob./ha na budoucích 80-100 ob./ha. Spolu se zhuštěním zástavby, které sotva může být cílem samo o sobě, přichází na řadu stěžejní téma dnešních předměstí, a tím je tvorba místa. Veškeré uvažování o venkovním prostoru je ovšem podmíněno jeho uznáním jako existující nestejnorodé skutečnosti. Hlavní kámen úrazu nepřívětivosti a někdy až nelidskosti suburbánního prostředí tkví v přílišném důrazu na domy samotné bez vztahu k působení na jejich okolí [2; str. 122 - 123].

ZÁVĚR

Jak už bylo řečeno v průběhu práce, proces suburbanizace je do značné míry ovlivněn územním plánováním. Vliv suburbanizace na kvalitu bydlení je nezanedbatelný.

Suburbanizace většinou probíhá v zázemí větších měst, regionálních či subregionálních center. Zde byla problematika vztažena na větší obec v Pardubickém kraji. Byla sledována tendence rozšiřování urbanizovaného území obce. V průběhu zpracování práce došlo ke změně původního předpokladu suburbanizačních tendencí v obci. Místo očekávaného snížení hustoty zalidnění obce a rozšiřování jejích fyzických hranic byly zjištěny tendence opačné či stagnace sledovaných ukazatelů. Existuje mnoho faktorů, které lehce vysvětlují tento jev. Prvním může být ten, že v menších částech obce probíhá pouze omezená výstavba rodinných domů, v centrální části pak dochází k zástavbě proluk a obec tak výrazně nevystupuje z dosavadních hranic zastavěného území. Dalším faktorem může být publikace dat ČSÚ, který dosud nezveřejnil některá data k letům 2011 a 2012, kdy je výstavba ze subjektivního pohledu nejrozsáhlejší. Předchozí zdůvodnění potvrzují obě letecké mapy a především výpočet indexu územní dynamiky. Obec tak nadále zůstává kompaktní a nedochází k jejímu rozrůstání do volné krajiny. Kolem obce také není žádné velké město a není ani jádrem regionu.

Hustota obyvatel v obci je přiměřená uspořádání obce. Vzhledem k tomu, že více než polovina výměry obce jsou lesy, tedy neurbanizovaná plocha, nemůže být obec v těchto místech zalidněna. Záměry obce v budoucnu nepotvrzují, že by se obec v budoucnu měla rozrůstat na úkor okolních lesů.

V souvislosti s kvalitou života v obci se práce zabývala dostupností služeb. Tento ukazatel je rozdílný v každé ze sedmi částí obce. Základní služby jsou však v obci zajištěny, a není proto důvod k opatřením vedoucím k zastavení migrace z okolních sídel.

Práce se rovněž zevrubně zabývá vývojem ekonomického hospodaření obce. Bilance rozpočtů obce je v současné době uspokojivá a tak ani v tomto ukazateli prozatím nelze spatřovat negativní dopady výstavby v obci. V minulých letech obec několikrát dosáhla přebytkového rozpočtu. Ve stejném duchu je navržen i rozpočet pro rok 2012.

Provedenými analýzami bylo zjištěno, že v současné době nejsou suburbanizační tendence v obci příliš silné. Je však pravděpodobné, že po naplnění kapacity zastavěné části obce, dojde k rozrůstání do krajiny a tím i k nárůstu tendencí a problémů

souvisejících se suburbanizací. Tento trend je však v současnosti odložen v čase především z důvodů finanční a hospodářské krize, která má za následek prohlubování výše zmíněných jevů především v zázemí silnějších regionálních center. Vzhledem k tomu, že zkoumané území se nachází v periferní oblasti Pardubického kraje, není pravděpodobné, že by v nejbližších letech bylo negativními suburbanizačními jevy příliš ovlivněno.

Přestože v průběhu zpracování bakalářské práce byly vyvráceny původní předpoklady, její cíl - vyhodnocení změn fyzické a sociální struktury obcí vlivem suburbanizačních procesů - byl naplněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] DORŇÁK, Jaromír. *Červená Voda a její části na starých pohlednicích*. Červená Voda: TG TISK, 2001, 144 s. ISBN 8023873385.
- [2] HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domků*. Brno: Era, 2005, 131 s. ISBN 80-7366-028-8.
- [3]. MAIER, Karel; ŘEZÁČ, Vít. *Ekonomika v území: urbanistická ekonomika a územní rozvoj*. Praha: ČVUT, 2006, 91 s. ISBN 80-01-03447-X.
- [4] MARHOLD, Karel. *Sídla: Urbanistická typologie*. Praha: ČVUT, 1996, 231 s. ISBN 80-01-01467-3.
- [5] NĚMEC, Jiří. *Urbanistické plánování regionů*. Praha: ČVUT, 1992, 96 s. ISBN 80-01-00843-6.
- [6] PILNÝ, Jaroslav. *Ekonomika veřejného sektoru*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005, 202 s. ISBN 80-7194-728-8.
- [7] SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*. 2003, Vol 39, No 2.
- [8] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, Jan KOUTNÝ a Markéta ČABLOVÁ. *Urbanismus a územní plánování*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, 117 s. ISBN 80-7194-415-7.
- [9] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Vybraná témata z regionálního rozvoje*. Hradec Králové: Civitas per Populi o.s., 2010, 118 s. ISBN 978-80-904671-0-1.
- [10] *Územní plán sídelního útvaru Červená Voda*. Pardubice: Atelier AURUM s.r.o., 1997.
- [11] Vyhláška Obce Červená Voda č. 1/1997. In: *o vyhlášení závazné části schváleného územního plánu*. 1997.
- [12] Zákon č. 17/1992 Sb. ze dne 5. prosince 1991: o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992.
- [13] *Změny I. ÚPSÚ Červená Voda: čistopis*. Pardubice: Atelier AURUM s.r.o., 2003.
- [14] *Změny II. ÚPSÚ Červená Voda: čistopis*. Pardubice: Atelier AURUM s.r.o., 2011.

INTERNETOVÉ ZDROJE

ARES - administrativní registr ekonomických subjektů [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ares/>

Dostupnost veřejných prostranství a služeb. *Hradec Králové: oficiální stránky statutárního města* [online]. 24.3.2011 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.hradeckralove.org/urad/a4>

Charakteristika, stav, hodnoty a problémy územního rozvoje ČR. *Ústav územního rozvoje* [online]. 31.8.2010 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaB-2011/B2-20101223.pdf>

IDOS - *integrováný dopravní systém* [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/>

Kontakt. *Jiří Folbrecht: chovatel exotického ptactva* [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.folbrecht.cz/kontakt.html>

Mapy [online]. 2011 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>

Mapy Google [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://maps.google.cz/>

MOS - městská a obecní statistika [online]. 2008 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/xml/mos.html>

Obec Červená Voda [online]. 11.4.2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.cervenavoda.cz/>

Satelitní městečka: škodí životnímu prostředí?. *Top články* [online]. 2011 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.topclanky.cz/Satelitni-mestecka-skodi-zivotnimu-prostredi-17931>

Suburbanizace [online]. 2008 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.suburbanizace.cz/>

Udržitelné využití území Červená Voda. *Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni* [online]. 2012 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.indikatory.eu/pardubicky/usti-nad-orlici/cervena-voda/urb1---udrzitelne-vyuziti-uzemi-cervena-voda>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Původní územní plán z roku 1997.....	47
Příloha č. 2: Původní územní plán – část Červená Voda.....	48
Příloha č. 3: První úprava územního plánu z roku 2003.....	49
Příloha č. 4: Druhá úprava územního plánu z roku 2011.....	50

Příloha č. 1: Původní územní plán z roku 1997

Zdroj: [10]

Příloha č. 2: Původní územní plán – část Červená Voda

Zdroj: [10]

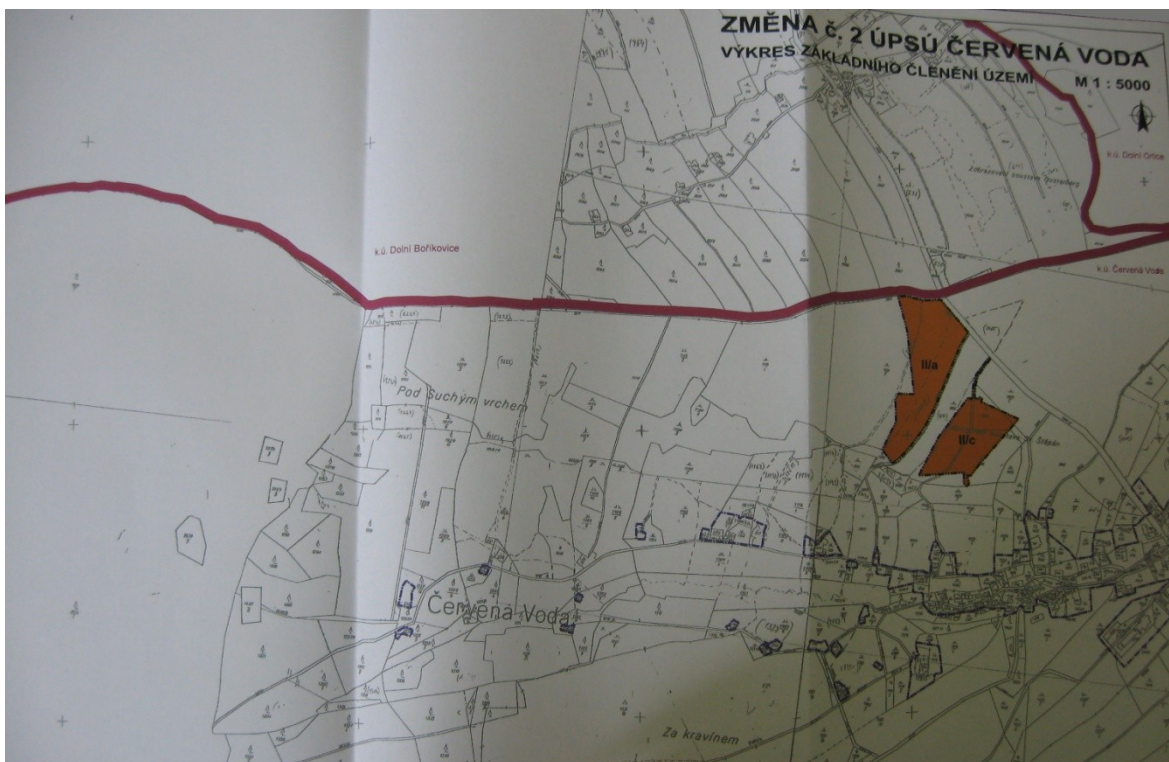

Příloha č. 3: První úprava územního plánu z roku 2003

Zdroj: [10]

Příloha č. 4: Druhá úprava územního plánu z roku 2011

Zdroj: [10]